

Vårt Land, lørdag 16.4.94

Hvor hører Norge hjemme?

Av statsminister Gro Harlem Brundtland

Hvor hører Norge hjemme i et Europa i forandring? Fra 1995 kan EU komme til å samle nesten hele Vest-Europa og over 95% av Nordens folk. Ungarns og Polens søknad om medlemskap åpner for utvidelse østover. Ved århundreskiftet kan vi se for oss et EU av 20 land. Et slikt EU vil være et mangfoldig fellesskap, hvor også Norge bør ha sin naturlige plass.

Men trenger vi EU, kan vi ikke bare samarbeide fra sak til sak? Slik jeg ser det har ideen om at hvert land kan styre alene aldri vært så fjern som i dag. Det er fordi vi så sterkt påvirkes av det andre land gjør - og ikke gjør. Europas landegrenser setter ikke grenser for kapital, handel, teknologi, forurensning eller kriminalitet. Vår nasjonale selvråderett er alene ikke nok for å sikre vår nasjonale fremtid. Vi er knyttet sammen i et skjebnefellesskap med landene rundt oss, enten vi liker det eller ikke.

Derfor trenger Europa forpliktende samarbeid for å løse alle de spørsmål som springer ut av interessefellesskap og interessemotsetninger. For 100 år siden kunne interessekampen mellom land i verste fall føre til krig. I dag kan landene ta vare på nasjonale og regionale særtrekk, samtidig som de løser felles anliggende på en fredlig og demokratisk måte i EU. Hva er alternativet til det forpliktende samarbeidet EU bygger på? Trygger det freden om hvert land tar ansvar for sin sikkerhet alene? Vil arbeidsplassene bli tryggere om hvert land bygget vern rundt sitt eget marked? Vil miljøet bli bedre om landene hver for seg bestemte utslippsnivået? Vi må tenke igjennom svarene på slike spørsmål.

Mange spør seg hvilken rolle et land som Norge kan spille i EU. Da må vi først se på samarbeidets natur. EU består av uavhengige og suverene stater som ønsker å utøve visse oppgaver i fellesskap. De har av egen fri vilje valgt dette samarbeidet. De ser EU som landenes redskap til å løse spørsmål de ikke alene råder over. Jeg har enda til gode å høre en toneangivende EU-politiker mene at EU bør utvikle seg til en statsdannelse på linje med USA. Det vil

simpelthen ikke skje, og det er ikke rart, for kan noen tenke seg at land som Frankrike, Belgia, Danmark eller Spania vi gi opp sin selvstendighet?

Hvert halvår veksler EU-landene på å lede samarbeidet. På den måten har Luxembourg og Tyskland i utgangspunktet lik mulighet til å prege dagsorden. I et EU med 16 medlemmer vil et nordisk land i gjennomsnitt ha formannskapet hvert fjerde halvår. Har vi tro på det vi står for, vil medlemskap gi oss helt nye muligheter til å prege europeisk samarbeid med våre verdier.

Noen advarer mot *felles politikk*, bl.a. når det gjelder økonomi, valuta, utenriks og sikkerhetspolitikk. Jeg ser det anderledes: Det er et betydelig fremskritt at landene i Europa kan snakke om felles politikk på disse områdene. Det er et dårlig alternativ om de gikk hver sin vei. Det tjener hverken freden, arbeidsplassene eller miljøet.

Hvorfor har Norge interesse av å være med i en økonomisk og monetær union med på sikt en felles valuta? Først og fremst fordi vi, kanskje mer enn andre, trenger stabilitet i det marked som mottar 90% av vår eksport. Det så vi da verdien på finske mark og svensk kroner falt sterkt i 1992. Det berørte norske arbeidsplasser direkte. Vi rammes av ustabilitet.

En felles valuta betyr at vi vet hva en krone, et pund og en franc er verdt, også noen måneder frem i tid. Frem til 1971 hadde vi i praksis en felles valuta så lenge hvert lands pengeenhet hadde en fast kurs i forhold til amerikanske dollar. Denne stabiliteten var en forutsetning for den vekstperiode vi da opplevde.

For å nå målet om en balansert økonomisk utvikling og for å bekjempe ledigheten skal landene etterstrebe lav inflasjon og grenser for budsjettunderskudd og statsgjeld. Det er mål vi kjenner godt i Norge. De har vært viktige bærebjelker i den politikken Regjeringen har ført de siste årene, med støtte fra KrF og Senterpartiet. Vi har styrket norsk økonomi og greid oss bedre i kampen mot ledigheten enn andre. Vi kan føre denne politikken videre om vi blir medlem, samtidig som vi kan bidra til sterkere samordning av tiltak og investeringer for flere arbeidsplasser innad i EU.

Så spør mange; hva skjer i fremtiden, har vi garantier for hvordan EU utvikler seg og kan vi stole på de avtalene vi har inngått? Det er ingen gitt å garantere fremtiden, verken for Norge eller EU-landene. Men vi kan redusere usikkerheten. Etter min mening gjør vi det best ved å sikre oss deltakelse og innflytelse der de viktigste beslutningene fattes.

Når vi inngår avtaler, har vi en grunnleggende tillit til at motparten respekterer avtalen. Uten en slik tillit er alt samarbeid meningsløst. 11 av 12 EU-land er våre NATO-allierte. Når vi stoler på dem i NATO-sammenheng, må vi også kunne stole på dem i EU-sammenheng. Derfor legger vi til grunn at EU-landene respekterer de avtaler de har inngått, enten det gjelder fiskeriforvaltning i nord, støtte til nordlig landbruk eller garantert norsk suverenitet over norske energiressurser.

For meg er det viktigste spørsmålet hvordan vi skal styrke vår evne til samarbeid og felles handling der utfordringene krever det. Derfor mener jeg det er best at vi er med og taler vår egen sak i det samarbeid som vil forme Europas fremtid.